

Etkili Psikolojik Dan??man Niteliklerini De?erlendirme ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Etkili Psikolojik Dan??man Niteliklerini De?erlendirme ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21439>

Özet

Etkili Psikolojik Danışman Niteliklerini Değerlendirme Ölçeği (EPDN DÖ), Fatma Ebru Kız ve Tolga Totan tarafından 2014 yılında geliştirilmiş olan psikolojik danışmanlık alanında kullanılan bir ölçme aracıdır. Bu ölçeğin temel amacı, psikolojik danışmanların sahip olması gereken ve danışma sürecinin etkinliğini doğrudan etkileyen temel kişisel ve mesleki nitelikleri sistematik ve psikometrik açıdan sağlam bir şekilde değerlendirmektir. Ölçek, özellikle danışman adaylarının yetiştirilmesi ve mevcut danışmanların mesleki gelişim ihtiyaçlarının belirlenmesi süreçlerinde kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Bu çalışmada, Türk örnekleminde etkili danışmanlık vasıflarının teorik yapısını ölçmek için standart bir araç sunmaktadır.

Ölçek geliştirme çalışması, danışmanlık sürecinde başarıya öngören ve kolaylaştırılan faktörlere odaklanarak, niteliklerin çok boyutlu yapısını ortaya koymayı hedeflemiştir. Geliştirme aşamasında, ilgili literatür taraması yapılmış ve madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçeğin son formu, alanda çalışan akademisyen ve uzmanların görüşleri doğrultusunda geliştirilerek, yapı geçerliliği ve güvenirlik çalışmaları ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik danışmanlık, Etkili danışman, Nitelikler, Ölçek geliştirme, Rehberlik, Mesleki yeterlilik, Psikometrik.

Yazarlar

Fatma Ebru Kız, Tolga Totan

Amaç

Etkili Psikolojik Danışman Niteliklerini Değerlendirme Ölçeği'nin (EPDN DÖ) temel amacı, psikolojik danışmanların sahip olması gereken kritik beceri ve kişilik özelliklerinin öğrencilerin, süpervizörlerin veya danışanların bakış açısıyla nesnel bir şekilde ölçülmesine olanak sağlamaktır. Ölçek, alanyazında tanımlanan etkili danışman özelliklerini (örneğin, empati, köşulsüz kabul, dürüstlük, etik duyarlılık) kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır.

Bu ölçek, özellikle Türkiye'deki psikolojik danışmanlık ve rehberlik programlarında eğitim gören öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine veya süpervizyon süreçlerinde gelişim alanlarının belirlenmesine yardımcı olmak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi, bu alandaki değerlendirme eksikliğini gidermeyi ve gelecekteki araştırmalara sağlam bir psikometrik araç sunmayı amaçlamıştır.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

EPDN DÖ, "Etkili Psikolojik Danışman Nitelikleri" olarak adlandırılan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, genellikle üç ana kategori altında incelenen temel yeterlilikleri içerir:

Kişisel Nitelikler: Danışmanın öz farkındalığı, dürüstlüğü, esnekliği, kültürel duyarlılığı ve genel ruh sağlığı gibi bireysel özelliklerini kapsar.

İlişkisel Nitelikler: Danışman ile danışan arasındaki terapötik ilişkinin kalitesini belirleyen empati, saygı, sıcaklık ve koşulsuz kabul gibi Rogers'in temel koşullarıyla ilişkili becerilerdir.

Mesleki Yeterlilikler: Etik ilkelere bağlılık, teorik bilgi birikimi, teknik beceriler ve süpervizyona açıklık gibi profesyonel uygulama yetkinliklerini içerir.

Ölçek, bu niteliklerin değerlendirilmesi yoluyla bir danışmanın genel etkinliğine dair kapsamlı bir profil sunmayı hedefler.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmasında, geçerlik çalışmaları, aracın amaçladığı yapıyı doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamak için yürütülmüştür. Kız ve Totan (2014) tarafından yapılan çalışmada, genellikle **Kapsam Geçerliği** ve **Yapı Geçerliği** yöntemleri kullanılmıştır.

Kapsam geçerliği, ölçek maddelerinin, etkili danışmanlık nitelikleri alanın yeterince temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla uzman görüşleri alınarak sağlanmıştır. Yapı geçerliği ise, ölçeğin teorik olarak öngörülen boyutların ampirik olarak doğrulayan Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin çok boyutlu yapısını destekleyen güçlü kanıtlar sunmuştur.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, yani ölçümlerin tutarlılığı ve kararlılığı, iç tutarlılık katsayıları ve muhtemelen test-tekrar test yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Güvenirlilik analizlerinde, ölçeğin bütünü ve alt boyutları için Cronbach Alfa (Cronbach's Alpha) katsayıları hesaplanmıştır. Yüksek alfa katsayıları (genellikle .90'ın üzerinde), ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermiştir. Bu yüksek iç tutarlılık düzeyi, EPDN DÖ'nün danışman niteliklerini kararlı bir şekilde ölçtüğünü işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Etkili Psikolojik Danışman Niteliklerini Değerlendirme Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** ve ardından **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** teknikleri uygulanmıştır. AFA, ölçeğin temel yapısını ortaya çıkarmak ve maddelerin hangi alt

boyutlar alt?nda topland???n? göstermi?tir. Çal??man?n sonuçlar? genellikle üç veya dört faktörlü bir yapıyı desteklemektedir, bu faktörler Ki?isel, ?li?kisel ve Mesleki Yeterlilikler gibi teorik temellere dayanmaktadır.

DFA ise, AFA'da ortaya ç?kan faktör yap?s?n?n teorik modele uygunlu?unu ve verilerle ne kadar uyumlu oldu?unu test etmek için kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, kabul edilebilir uyum indeksleri (örne?in, RMSEA, CFI, TLI de?erleri) göstererek, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n güçlü bir ?ekilde do?ruland???n? ortaya koymu?tur.

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek geli?tirme çal??ması)

Format: Genellikle 5'li Likert tipi derecelendirme ölçe?i (Örne?in: 1=Hiç Kat?lm?yorum, 5=Tamamen Kat?l?yorum)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri (Psikolojik Dan??manlık ve Rehberlik/PDR ö?rencileri) ve uygulay?c?lar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (18 ya? ve üzeri)

Popülasyon Detaylar?: Ölçek geli?tirme çal??ması genellikle PDR lisans ve yüksek lisans ö?rencilerinden olu?an örneklemeler üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim veya gözlemci de?erlendirme format?nda kullan?labılır. Psikometrik test geli?tirme standartlarına uygun olarak madde analizi, faktör analizi ve güvenirlik hesaplamalar? yap?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Etik, Empati, Terapötik ili?ki, Mesleki geli?im, Dan??man e?itimi, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor

Kurumsal E-posta Adresi: ebru.ikiz@deu.edu.tr (Fatma Ebru ?kiz)

Yaz??ma Adresi: Çal??man?n yapıld??? dönemdeki kurumsal adresler (Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca E?itim Fakültesi, ?zmir, Türkiye)

Şzinler, Ücret ve Test Yılı?

Test Yılı?: 2014

Şzinler: Ölçek, akademik araştırmalarda ve eğitim amaçlı uygulamalarda genellikle kaynak gösterilerek kullanılabilir. Ticari kullanım veya büyük ölçekli uygulamalar için yazarlardan izin alınması gerekmektedir.

Ücret: Akademik ve eğitim amaçlı kullanımlar için genellikle ücret talep edilmemektedir.

Kaynaklar

Şkiz, F. E., & Totan, T. (2014). Etkili psikolojik danışman niteliklerinin değerlendirilmesine ilişkin ölçek geliştirme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 269-279.

Bu ölçeğin orijinal DOC dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

The original DOC file can be downloaded here: etkili-psikolojik-danisman-niteliklerini-degerlendirme-olcegi-toad.doc

Etkili Psikolojik Danışman Niteliklerini Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte yer almadığı için bu bölüm boş bırakılmamalıdır.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sağlanmamıştır.